

Vastaanottajan organisaatio
Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus Ympäristö ja luonnonvarat -vastualue
PL 156
60101 SEINÄJOKI

Viite: EPOELY/2252/2023

Natura-arviointi, Pohjan Voima Oy, Ahvenlammen tuulivoimapuisto, Perho

Asian tausta

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus sekä Pohjan Voima Oy on pyytänyt luonnonsuojelulain 35 §:n 2 mom. mukaista lausuntoa Hangasneva-Säästöpiirinneva (FI1001010, SAC) Natura-arvioinnista.

Hangasneva-Säästöpiirinneva (FI1001010, SAC)

Yleiskuvaus

Hangasneva-Säästöpiirinneva on erittäin monipuolinen ja laaja kokonaisuus, josta suurin osa on luonnontilaista aapa- ja keidassuota, mutta alueella on myös merkittäviä vanhojen metsien kohteita ja luonnontilaisia järviä sekä puroja. Natura-alue on sekä kasvistollisesti että linnustollisesti hyvin arvokas. Alue kuuluu myös metsäpeuran esiintymisalueisiin.

Natura-alueen soista pääosa on edustavia aapasoita. Iso osa Natura-alueesta on soidensuojelualuetta (Hangasnevan-Säästöpiirinnevan soidensuojelualue, SSA100051). Soidensuojelualue on pääosin karuhkoa rämesarakkeiden ympäröimää aapasuota, jossa on havaittavissa keidassuomaisiakin piirteitä. Kasvillisuudeltaan Hangasnevan ja Säästöpiirinnevan keskusta on pääosin oligotrofista matalajänteistä rimpinevaa sekä kalv akka- ja saranevaa. Rehevämpiä neva- ja korpityyppejä on soidensuojelualueen itäosassa. Natura-alueeseen kuuluva Luolaneva on suurilta osin ojitettu. Ojittamaton alue on kuitenkin kasvistollisesti arvokasta nevaa, jolla kasvaa alueellisesti uhanalaisia tai muuten harvinaisia kasveja, kuten ruskopiirtoheinä, suopunakämmekkä, vaaleasara, rimpivihvilä, mähkä, rätvänä ja äimäsara. Natura-alueen pohjoisimmalla suolla, Säästöpiirinnevalla esiintyy runsaasti matalia, kivennäismaapohjaisia rimpitä. Suotyypeistä vallitsevia ovat lyhytkortiset nevat, kalvakkanevat, siniheinäiset rimpinevat ja rahkanevat. Myös rämetyytit ovat karuja.

Säästöpiirinnevan soista eteläiset ovat luonnontilaisia, kun taas

pohjoisosan soita on ojitettu runsaasti. Natura-alueen luoteisosassa sijaitseva Särkisenneva on runsasravinteisempi ja kasvistoltaan monipuolisempi kuin varsinainen Säästöpiirinneva. Särkisennevan lajistoon kuuluvat mm. rimpivihvilä, ruskopiirtoheinä, hoikkavilla, suopunakämmekä, vaaleasara, rentovihvilä, rätvänä ja äimäsara. Säästöpiirinnevan länsipuolella on Natura-alueeseen lisätty alue, jolla asustaa uhanalainen lintulaji. Lisäysalueen suot ovat pääosin luonnontilaisia luontodirektiivin luontotyyppiä edustavia soita. Natura-alueen metsistä pääosa on nuoria viljelymetsiä. Arvokkaimmat vanhat metsät sijaitsevat Leskunkankailla ja Myllyjärven itäpuolella. Vanhoja karuhkoja männiköitä esiintyy alueella muuallakin.

Suojeluperusteena esiintyvät luontotyypit

Natura-alueen suojelun perusteena olevat luontotyypit ja niiden pinta-ala koko Natura-alueella Natura-tietolomakkeen mukaan on esitetty alla

Koodi	Nimi	Pinta-ala, ha
3160	Humuspitoiset järvet ja lammet	140
3210	Luonnontilaiset jokireitit	112
3260	Pikkujoet ja purot	60
7110	Keidassuot	937,87
7140	Vaihettumissuot ja rantasuot	16,61
7160	Lähteet ja lähdesuot	0,02
7230	Letot	3,19
7310	Aapasuot	1508,27
9010	Luonnonmetsät	150
9080	Metsäluhdat	6,16
91D0	Puustoiset suot	404,1

Suojeluperusteena esiintyvä eläimistö

Natura-alueen suojelun perusteena ovat luontodirektiivin liitteen II lajeista saukko ja metsäpeura.

Muut tärkeät lajit

Muina tärkeinä lajeina Natura-tietolomakkeessa on mainittu seuraavat lajit:

- äimäsara (*Carex dioica*)
- vaaleasara (*Carex livida*)
- vaivero (*Chamaedaphne calyculata*)
- suopunakämmekä (*Dactylorhiza incarnata subsp. incarnata*)
- hoikkavilla (*Eriophorum gracile*)
- rentovihvilä (*Juncus bulbosus*)
- rimpivihvilä (*Juncus stygius*)
- suomenlumme (*Nymphaea tetragona*)
- rätvänä (*Potentilla erecta*)
- ruskopiirtoheinä (*Rhynchospora fusca*)
- mähkä (*Selaginella selaginoides*)

- pyy (*Bonasa bonasia*)
- keltävästäräkki (*Motacilla flava*)
- mehiläishaukka (*Pernis apivorus*)
- metso (*Tetrao urogallus*)
- liro (*Tringa glareola*)
- sekä yksi laji, jonka tiedot ovat salassa pidettäviä

Vaikutuksia linnustoon on arvioitu salassa pidettäväksi liitteessä.

Vaikutusarvioinnin toteutustapa

Aineisto ja menetelmät

Natura-arviointi perustuu olemassa olevaan tietoon eikä tässä yhteydessä ole tehty mallinnuksia tai luontotyyppien ja lajien inventointia Natura-alueella. Arvioinnissa oli käytössä Natura-alueen Hangasneva-Säästöpiirinneva (FI1001010, SAC) Natura-tietolomake. Natura-luontotyyppit on esitetty Metsähallituksen avoimen paikkatietoaineiston ”Valtion suojelualueiden biotooppikuviot” mukaan. Natura-alue on Metsähallituksen hallinnoimilla valtion maa-alueilla. Hankekuvaus ja vaikutusten arviointi perustuu tuulivoimapuistohankkeen ympäristövaikutusten arviointiselostuksessa (YVA) esitettyyn tietoon (Sweco Finland Oy 2023).

Ahvenlammen tuulivoimapuistohankkeeseen liittyen on tehty useita luontoa ja linnustoa koskevia selvityksiä hankealueelta ja suunnitelluilta sähkönsiirtoreiteiltä. Natura-arviointia koskevat erityisesti hankealueen kasvillisuusselvitys (Vesämäki ja Ahlman 2022), sähkönsiirtoreitin kasvillisuusselvitys (Sweco Finland Oy 2023a) ja hankealueen saukkoselvitys (Sweco Finland Oy 2023b). Metsäpeuran osalta arvioinnissa on käytetty lähtötietoina Luonnonvarakeskuksen avointa panta-aineistoa ja luontoselvityksiä (Ahlman 2022), joissa lajista on tehty havaintoja hankealueelta.

Kaikki arvioinnissa käytetyt lähteet on esitetty raportin lopussa. Vaikutusten arviointi Natura-alue Hangasnevan-Säästöpiirinnevan suojelun perusteena oleviin luontotyyppeihin ja lajeihin on tehty asiantuntija-arviona.

Yhteisvaikutuksissa on huomioitu erityisesti viereinen Kokkonevan tuulivoimahanke, mutta myös lähiseudun tiedossa olevat muut tuulivoimahankeet.

Arvioinnin kohdistaminen

Natura-arvioinnissa keskitytään alueen suojeluperusteena oleviin luontotyyppeihin ja lajeihin. Arviointivelvoite koskee yhteisön tärkeänä pitämällä alueilla (SAC) vain luontodirektiivin liitteen I luontotyyppejä tai luontodirektiivin liitteen II lajeja. Lintudirektiivin mukaisilla erityisillä suojelualueilla (SPA) arviointivelvoite koskee vain lintudirektiivin liitteen I lintulajeja ja lintudirektiivin 4.2 artiklassa tarkoitettuja muuttolintuja.

Arvioinnissa tarkastellaan näiden lajien ja luontotyyppien elinympäristöjä ja niiden ominaispiirteitä. Natura-alueiden suojeluperusteet on esitetty Natura-tietolomakkeissa.

Arvioinnin kriteerit (*ELY-keskuksen huomio)

Alueen herkkyys

(Alueen herkkyyttä peilaten esim. Natura-tietolomakkeessa esitettyyn luontotyyppien edustavuuteen tai suojelutasoon ei ole tarkasteltu. Alueen merkitystä luontodirektiivin liitteen II lajeille on tarkasteltu, josta voidaan arvioida alueen herkkyyttä kyseisten lajien osalta*)

Vaikutusten suuruus ja todennäköisyys

(Vaikutusten suuruudelle ei ole esitetty erillistä kriteeristöä. Vaikutusten todennäköisyyden luokitteluperusteita ei ole esitetty*.)

Vaikutusten merkittävyys

Vaikutusten merkittävyyden luokittelu ja luokittelun kriteerit (Byron 2000, Södermanin 2003 mukaan) alueen eheyden kannalta on esitetty alla:

Vaikutusten merkittävyys	Kriteerit
Merkittävä kielteinen vaikutus	Hanke tai suunnitelma (joko yksistään tai muiden kanssa) vaikuttaa haitallisesti alueen eheyteen, sen yhtenäiseen ekologiseen rakenteeseen ja toimintaan, joka ylläpitää luontotyyppejä/elinympäristöjä ja populaatioita, joita varten alue on luokiteltu.
Kohtalaisen kielteinen vaikutus	Hanke tai suunnitelma (joko yksistään tai muiden kanssa) ei vaikuta haitallisesti alueen eheyteen, mutta vaikutus on todennäköisesti merkittävä alueen yksittäisiin luontotyyppihin/elinympäristöihin/lajeihin. Jos ei voida selvästi osoittaa, että hankkeella tai suunnitelmalla ei ole haitallista vaikutusta alueen eheyteen, vaikutukset on luokiteltava merkittävästi kielteisiksi.
Vähäinen kielteinen vaikutus	Kumpikaan yllä olevista tapauksista ei toteudu, mutta vähäiset kielteiset vaikutukset alueeseen ovat ilmeisiä.
Myönteinen vaikutus	Hanke tai suunnitelma lisää luonnon monimuotoisuutta, esimerkiksi lieventävillä toimenpiteillä luodaan käytäviä eristyneiden alueiden välille, liikenne- tai virkistyskäyttöpainetta ohjataan pois alueelta tai aluetta ennallistetaan.
Ei vaikutusta	Vaikutuksia ei ole huomattavissa kielteiseen tai myönteiseen suuntaan.

Vaikutuksen kesto

(Ei luokiteltu*)

Vaikutukset koskemattomuuteen (Natura-alueen eheys)

Heikentämistä arvioitaessa huomioidaan luontotyyppin tai lajin suotuisaan suojelutasoon kohdistuvat muutokset sekä hankkeen vaikutus Natura 2000 -verkoston eheyteen ja koskemattomuuteen. Tällä

tarkoitetaan ekologisen rakenteen ja toiminnan säilymistä elinkelpoisena ja Natura-alueen suojeluperusteena olevien luontotyyppien ja lajien kantojen säilymistä elinvoimaisina. Eliölajin suojelutaso on suotuisa, kun laji pystyy pitkällä aikavälillä säilymään elinvoimaisena luontaisissa elinympäristöissään (LSL 5 §). Luontotyyppin suojelutaso on suotuisa, kun sen luontainen levinneisyys ja kokonaisala riittävät turvaamaan luontotyyppin säilymisen ja sen ekosysteemin rakenteen ja toimivuuden pitkällä aikavälillä sekä luontotyyppille luonteenomaisten piirteiden säilymisen. Natura-alueen on säilyttävä eheänä ekologisen kokonaisuutena, jotta sen luonnonarvot säilyvät pitkällä aikavälillä. Hanke ei saa uhata alueen koskemattomuutta, eli koko Natura-alueen ekologisen rakenteen ja toiminnan täytyy säilyä elinkelpoisena.

Yhteisvaikutukset

Yhteisvaikutuksia on tarkasteltu erityisesti viereisen Suomen Hyötytuuli Oy:n Perhon Kokkonevan tuulivoimapuistohankkeen kanssa. Hankkeessa suunnitellaan 32 tai 42 voimalan rakentamista alueelle. Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään noin 300 metriä. Hankealueella tuotettu sähkö siirretään 110, 220 tai 400 kV voimajohtolla Alajärven sähköasemalle tai liitetään hankealueen länsiosan läpi kulkevaan, jo luvitettuun OX2 Oy:n Lestijärvi-Alajärvi 400 kV voimajohtoon. Hankkeeseen on laadittu ympäristövaikutusten arviointi (FCG Finnish Consulting Group Oy 2022a) sekä Natura-arviointi koskien Natura-alueita Hangasneva-Säästöpiirinneva (FCG Finnish Consulting Group Oy 2022). Alle 10 kilometrin etäisyydellä Ahvenlammen hankealueesta ovat tuulivoimahankkeet Löytöneva ja Halsuan Kannisto. Alle 20 kilometrin etäisyyttä on Halsuan Honkakankaan hankkeeseen ja jo rakennettuihin Limakon ja Alajoen tuulivoimapuistoihin Perhossa.

Hankkeen vaikutusalue ja vaikutusmekanismit

Yleisesti ottaen vaikutuksia luontotyypeille voi tuulivoimahankkeissa aiheutua joko suoraan tuulivoimaloiden, teiden ja sähkönsiirtolinjojen rakentamisen tai rakentamisesta aiheutuvien epäsuorien vaikutusten kautta. Välillisiä vaikutuksia tuulivoimapuiston tai sen sähkönsiirron rakentamisesta voivat olla mm. valaistus- ja kosteusolojen muuttuminen puuston poiston ja maanmuokkauksen vuoksi, hulevesien aiheuttama kiintoainekuormitus vesistöihin tai onnettomuustilanteessa ympäristöön valuva öljy.

Tuulivoimarakentaminen voi vaikuttaa eläinlajeihin suoran elinympäristön muutoksen tai häirintävaikutuksen kautta. Maankäytön muutos tapahtuu voimalapaikkojen, teiden ja sähkönsiirtolinjojen osalta rakennusvaiheessa, mutta elinympäristöt säilyvät pääosin muuttuneina myös toiminnan aikana. Tuulivoimapuiston häirintävaikutus on voimakkainta rakentamisen aikana, jolloin koneitten ja ihmisten äänet karkottavat etenkin arkoja lajeja. Elinympäristöjen muutoksen vaikutuksen merkittävyys riippuu siitä, onko kyseessä niiden elinkierron

kannalta merkittävä paikka, esimerkiksi lisääntymiseen, levähtämiseen tai ruokailuun käytettävä alue, vai reviirin muu osa. Elinympäristöjen muutoksilla voi myös olla vaikutusta ekologisiin yhteyksiin alueiden välillä. Rakentamisaikainen häiriövaikutus on lyhytaikaista ja tulkittavissa metsänkäsittelytoimien kaltaiseksi. Tuulivoimaloiden käytön aikainen melu voi myös vaikuttaa eläimiin niin, että voimaloiden lähialueet eivät kelpaa niiden elinympäristöiksi. Eläimet voivat myös tottua voimaloiden aiheuttamaan häiriöön. Tottumiseen vaikuttaa laji, sukupuoli, ikä, yksilölliset ominaisuudet, vuodenaika, häiriön tyyppi ja toistuvuus. Elinympäristöjen muutoksen vaikutuksen merkittävyys riippuu siitä, onko kyseessä niiden elinkierron kannalta merkittävä paikka, esimerkiksi lisääntymiseen, levähtämiseen tai ruokailuun käytettävä alue, vai reviirin muu osa. Elinympäristöjen muutoksilla voi myös olla vaikutusta ekologisiin yhteyksiin alueiden välillä.

Vaikutusarvioinnin epävarmuustekijät

Epävarmuutta arviointiin aiheutuu erityisesti suhteessa metsäpeuraan kohdistuviin vaikutuksiin. Tutkimustietoa metsäpeuran suhtautumisesta tuulivoimaan ei vielä juuri ole, eikä pitkäaikaista seurantatietoa tuulivoiman vaikutuksista lajiin ole olemassa. Yhteisvaikutusten osalta on tarkasteltu tällä hetkellä tiedossa olevia muita tuulivoimahankkeita. Hankkeiden suunnittelutilanne voi muuttua eikä kaikkien hankkeiden toteutumisesta ole varmuutta.

Vaikutusarvioinnin johtopäätökset

Vaikutukset suojeluperusteena oleviin luontotyypeihin

Voimalapaikat ja huoltotiet sijoittuvat etäälle (> 1,2 km) Natura-alueesta. Tuulivoimaloiden, huoltoteiden ja sisäisen sähkönsiirron rakentamisesta ei aiheudu Natura-alueelle suoria vaikutuksia. Myöskään rakentamisen väliilliset vaikutukset eivät ulotu Natura-alueelle pohjautuen korkeusmallien ja valuma-alueiden avulla tehtyihin tarkasteluihin.

Tuulivoimapuiston sähkönsiirron rakentamisesta voi aiheutua Natura-alueelle suoria vaikutuksia. Vaihtoehto SVE A1 ylittää Natura-alueen noin 3 kilometrin matkalla olemassa olevan voimalinjan vieressä ja vaihtoehto SVE A2 kiertää Natura-alueen Säästöpiirinnevan sen itäpuolelta, mutta ylittää Natura-alueen noin 380 metrin matkalla. Voimalinjan rakentamisen vaikutukset kohdistuvat avosoilla pylväspaikoille. Vaihtoehdossa SVE A1 avosuon reunoilla puustoa raivataan ilmakuvasta mitattuna linjan alta yhteensä noin 500 metrin matkalla, jonka lisäksi suon metsäsaarekkeilla puustoa raivataan noin 190 metrin matkalla. Vaihtoehdossa SVE A2 puustoa raivataan ilmakuvasta mitattuna noin 80 metrin matkalla. Vaikutusalueella sijaitsee luontotyyppiä keidassuot (7110) ja aapasuot (7310).

Keidassuot (7110)

Luontotyyppiä ei esiinny tuulivoimaloiden, huoltoteiden tai sisäisen sähkönsiirron rakentamisalueiden vaikutusalueella. Etäisyyden vuoksi

hankkeesta ei aiheudu suoria tai välillisiä heikentäviä vaikutuksia luontotyyppille. Sähkönsiirtoreittivaihtoehto SVE A1 ylittää luontotyyppin keidassuot noin 600 metrin matkalla. Puuttomalla avosuolla voimajohtolinjan rakentamisesta aiheutuu paikallisia, pylväspaikoille kohdistuvia vaikutuksia voimajohtopylväiden perustusten rakentamisesta. Suon reunaosassa puustoa kaadetaan linjan alta kartalta mitattuna noin 180 metrin matkalla.

Aapasuot (7310)

Luontotyyppiä ei esiinny tuulivoimaloiden, huoltoteiden tai sisäisen sähkönsiirron rakentamisalueiden vaikutusalueella. Etäisyyden vuoksi hankkeesta ei aiheudu suoria tai välillisiä heikentäviä vaikutuksia luontotyyppille.

Sähkönsiirtoreittivaihtoehto SVE A1 ylittää Säästöpiirinevalla luontotyyppin aapasuot noin 1,3 km matkalla. Vaihtoehdossa SVE A2 suunniteltu voimajohto ylittää aapasuon noin 360 m matkalla. Puuttomalla avosuolla voimajohtolinjan rakentamisesta aiheutuu paikallisia, pylväspaikoille kohdistuvia vaikutuksia voimajohtopylväiden perustusten rakentamisesta. Vaihtoehdossa VE A1 suon ojitetulla reunaosalla puustoa kaadetaan linjan alta kartalta mitattuna noin 180 m matkalla ja vaihtoehdossa VE A2 noin 100 m matkalla.

Vaikutukset Natura-luontotyypeille tuulivoima-alueen sekä sähkönsiirron osalta kaikissa hankevaihtoehdoissa on luokiteltu todennäköisyydeltään luokkaan: **ei vaikutuksia** ja merkittävyydeltään luokkaan: **ei merkittävä**.

Vaikutukset suojeluperusteena oleviin lajeihin

Saukko

Tuulivoimahankkeesta tai sen sähkönsiirrosta ei arvioida aiheutuvan Natura-alueen suojelun perusteena olevalle saukolle haitallisia vaikutuksia rakennus- tai toiminnan aikaisesta häiriöstä, koska lajin elinympäristöksi tai lisääntymis- ja levähdysalueeksi sopivat vesistöt sijaitsevat etäällä suunnitelluista tuulivoimaloista ja niille rakennettavista huoltoteistä. Vaikutukset eivät ulotu Natura-alueelle, joten hankkeesta ei aiheudu heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen suojelun perusteena olevaan lajiin. Sähkönsiirron rakentaminen aiheuttaa lähiympäristössä väliaikaista häiriötä, mutta sen vaikutukset ovat ohimeneviä eikä niillä ole heikentävää vaikutusta lajiin. Vaikutukset saukkoon tuulivoima-alueen sekä sähkönsiirron osalta kaikissa hankevaihtoehdoissa on luokiteltu todennäköisyydeltään luokkaan: **ei vaikutuksia** ja merkittävyydeltään luokkaan: **ei merkittävä**.

Metsäpeura

Tuulivoiman vaikutuksista metsäpeuraan ei toistaiseksi ole olemassa julkaistua tutkimustietoa Suomesta. Luonnonvarakeskuksen (LUKE) ja neljäntoista tuulivoimayhtiön yhteishankkeessahankkeessa ”Metsäeläinten esiintyminen ja elinympäristöjen käyttö tuulivoimaloiden

lähialueilla (WINDLIFE)” vuosina 2023–2027 tullaan selvittämään tuulivoiman vaikutuksia suteen, metsäpeuraan ja maakotkaan sekä poronhoitoon ja poronhoidon kustannuksiin.

Tuulivoiman vaikutuksista metsäpeuraan voidaan hyödyntää poroja ja karibuja koskevia tutkimuksia, joissa tutkimusalueen maisemarakenne ja muut olosuhteet vastaavat tai muistuttavat metsäpeuran elinolosuhteita Suomessa toteaa Paasivaara (2022) selvityksessään. Tällaisia ovat lähinnä Ruotsissa tehdyt tutkimukset (Skarin ja Åman 2014, Skarin ym. 2016, Skarin ym. 2018, Skarin ja Alam 2017, ks. myös yhteenvedot Vistnes ja Nelleman 2008 ja Schöll ja Nopp-Nyar 2021 Paasivaaran 2022 mukaan).

Tuulivoiman suorana vaikutuksena elinympäristöjä jää rakentamisen alle ja muuttuu pysyvästi. Rakentamisvaiheessa aiheutuu ympäristöön häiriötä, joka voi karkottaa eläimiä alueelta. Rakentamisen aikainen vaikutus on tilapäistä. Toiminnan aikaan häiriötä aiheutuu tuulivoimaloista, sekä tuulivoimaloiden aiheuttamasta melusta että visuaalisesta häiriöstä ja huoltoliikenteestä. Parantunut tiestö voi myös lisätä muuta liikennettä alueella.

Poroja koskevassa tutkimuksessaan Skarin ym. 2018 havaitsivat, että vasan synnyttäminen ja hoito siirtyivät kauemmas toimivista tuulivoimaloista. Välttämistä havaittiin viiden kilometrin säteellä tuulivoimaloista. Vasallisten vaadinten välttämiskäyttäytyminen oli voimakkaampaa tuulivoimaloiden toiminnan kuin niiden rakentamisen aikaan. Porojen ja karibujen on havaittu kokevan ihmistoiminnan häiriövaikutusta samassa mittakaavassa (Vistnes ja Nelleman 2008). Metsäpeuralla on todettu vastaavaa ihmistoimintaan ja rakenteisiin liittyvää välttämiskäyttäytymistä. Vasovat ja vasojaan hoitavat vaatimet välttelevät teitä ja muita rakenteita Puoskari 2017, Tuohimaa ym. 2020 ja 2022, julkaisemattomia käsikirjoituksia Paasivaaran 2022 selvityksen mukaan.

Maiseman rakenteella on merkitystä tuulivoimaloiden häiriövaikutuksen kannalta. Skarin ym. tutkimuksessa porovaatimet vasoivat ja hoitivat vasojaan kauempana tuulivoimaloista silloin kuin niihin oli hyvä näkyvyys. Vaihtelevat maaston muodot ja metsän tuoma näkö- ja äänisuoja vähentävät häiriövaikutusta (Skarin ym. 2018).

Koska metsäpeura on yleensä poroa arempi (Nieminen 2013), niin se on todennäköisesti ainakin yhtä häiriöaltis kuin poro toteaa Paasivaara selvityksessään (2022). Todennäköisesti vaikutukset metsäpeuraan ovat suurimmillaan vasonnan (synnyttämisen) ja vasanhoitojakson, eli kesän aikana. Syksyn kiima-aikana, vaellusten tai talvehtimisen aikana suora häiriövaikutus lienee heikompaa. Välttämisaikutus lienee muutamasta kilometristä yli 10 kilometriin. Laadukkaita metsäpeuran vasomisalueita on Suomessa hyvin rajallisesti, eikä vaihtoehtoisia

alueita ole poronhoitoalueen ulkopuolella tarjolla (Paasivaara 2022), mikä lisää välttämisen vaikutusta.

Hankevaihtoehdossa VE1 hankealueen avosoista Muurausneva, Lehmikivenneva, Metelhaaminneva ja osin Kuusisaarenneva sijoittuvat äänitasolle 40–45 db. Ahvenlamminneva, Kuusisaarenneva ja Muurausnevan laitteet sijoittuvat äänitasolle 45–50 dB.

Hankevaihtoehdossa VE2 osin Muurausneva, Lehmikivenneva ja osin Kuusisaarenneva sijoittuvat äänitasolle 40–45 db. Ahvenlamminneva ja osin Kuusisaarenneva sijoittuvat äänitasolle 45–50 dB. Em. avosoista ainakin Lehmikivennevalla ja Muurausnevalla on merkitystä metsäpeuran elinympäristönä, koska näiltä alueilta lajista tehtiin havaintoja luontoselvityksissä.

Hankeeseen liittyen on tehty näkyvyysanalyysi. Kaikki suunnitellut voimalat näkyvät Natura-alueen avoimille soille molemmissa hankevaihtoehdoissa. Natura-alueen lounais- ja eteläosissa lähialueen puusto peittää näkyvyyden suunnitellun tuulivoimapuiston suuntaan.

Metsäpeuraa esiintyy sekä Natura-alueella että sen lähialueilla. Hangasnevan-Säästöpiirinnevan Natura-alue on lajin kannalta tärkeä alue. Tuulivoimapuiston ja sen sähkönsiirron rakentamisesta aiheutuvat vaikutukset ovat pääasiassa epäsuoria, tuulivoimapuiston toiminnasta aiheutuvia vaikutuksia.

Tuulivoimapuiston rakentamisen myötä ympäristön ja maiseman luonne alueella muuttuu. Tuulivoimaloiden toiminta, huoltoliikenne ja mahdollinen muu parantuneen tiestön mukanaan tuoma liikenne aiheuttavat nykytilaan verrattuna lisääntyvää häiriötä alueella. Metsäpeura, kuten muutkin eläimet, voivat alueella edelleen liikkua, koska alueita ei aidata. Vaellusaikaista häiriötä ei arvioida yhtä merkittäväksi kuin lisääntymisaikaista häiriötä; metsäpeura ylittää vaeltaessaan teitä ja muita ihmisrakenteita. Jos metsäpeura siirtyvät kauemmaksi tuulivoima-alueesta vasomisen aikaan, eivätkä vasan kanssa liikkuvat emot kelpuuta aluetta kesälaitumeksi, **tuulivoimapuiston vaikutus voi olla kohtalainen, eli vaikutus on merkittävyydeltään vähäinen kielteinen.** Yhteenvedossa hankevaihtoehtojen osalta on todettu seuraavasti metsäpeuraan kohdistuvista vaikutuksista:

Laji	Vaikutuksen todennäköisyys VE1	Vaikutusten merkittävyys	Vaikutuksen todennäköisyys VE2	Vaikutusten merkittävyys
saukko	ei vaikutuksia	ei vaikutuksia	ei vaikutuksia	ei vaikutuksia
metsäpeura	mahdollinen	kohtalainen	mahdollinen	vähäinen/kohtalainen

Vastaavasti sähkönsiirron osalta on todettu seuraavaa:

Laji	Vaik. tn SVE A1	Vaik. merkit.	Vaik. tn SVE A2	Vaik. merkit.	Vaik. tn SVE B	Vaik. merkit.	Vaik. tn SVE C	Vaik. merkit.
saukko	ei vaikutuksia	ei vaikutuksia	ei vaikutuksia	ei vaikutuksia	ei vaikutuksia	ei vaikutuksia	ei vaikutuksia	ei vaikutuksia
metsäpeura	mahdollinen	ei merkittävä	mahdollinen	ei merkittävä	mahdollinen	ei merkittävä	ei vaikutuksia	ei vaikutuksia

Vaikutukset muihin lajeihin

Vaikutuksia muihin tärkeisiin kasvilajeihin ei arvioida muodostuvan.

Vaikutuksia Natura-alueella pesiville, lomakkeella mainituille lintulajeille (pyy, metso, liro, keltävästäräkki ja mehiläishaukka) ei arvioida aiheutuvan, sillä lähimmillään turbiinit sijoittuvat yli kilometrin päähän Natura-alueen rajauksesta sen jatkuessa pohjoiseen ja itään, kauemmas hankealueesta. Tuulivoimalahankkeeseen liittyvistä sähkönsiirtovaihtoehdoista VE A 1 & 2 aiheuttavat edellä mainituille lajeille kasvavan törmäysriskin ja elinympäristön pirstoutumista sen sijoituessa Natura-alueen välittömään läheisyyteen. VE A 1 leventäisi jo olemassa olevaa voimajohtokäytävää Natura-alueella, ja siitä aiheutuu Natura-alueen linnustolle eniten heikentäviä vaikutuksia. Vaikutuksia salassa pidettävään lajiin on arvioitu salassa pidettävässä liitteessä.

Vaikutukset Natura-alueen eheyteen

Arvioitaessa vaikutuksia Natura-alueen eheyteen tarkastellaan sitä, voiko alue hankkeesta tai suunnitelmasta huolimatta pitkälläkin aikavälillä säilyä sellaisena, että sen suojelutavoitteisiin kuuluvat luontotyytit eivät mainittavasti supistu ja suojeltavien lajien populaatiot pystyvät kehittymään suotuisasti tai vähintään säilymään nykyisellä tasollaan.

Natura-alueen suojelun perusteena oleville luontotyyteille ei hankkeesta aiheudu suoria tai välillisiä luontotyyppisiä heikentäviä vaikutuksia hankealueen sisäisestä rakentamisesta. Voimalinjan rakentamisella (SVE A1 ja SVE A2) Natura-alueen poikki on paikallisia pylväspaikoille kohdistuvia vaikutuksia luontotyyppien aapasuot ja keidassuot kasvillisuuteen, mutta luontotyyppisiin tai Natura-alueeseen kokonaisuutena vaikutukset eivät ole merkittäviä.

Suojelun perusteena olevista lajeista vaikutuksia voi aiheutua metsäpeuralle, jotka voivat alkaa vältellä tuulivoimapuiston aluetta. Vaikutus on merkittävin lisääntymiskaudella. Visuaalinen häiriövaikutus voi ulottua Natura-alueelle, jolloin vasovat metsäpeurat voivat alkaa välttää aluetta. Vaikutus voi olla merkittävydeltään vähäinen kielteinen.

Yhteisvaikutukset

Yhteisvaikutuksia on tarkasteltu erityisesti viereisen Suomen Hyötytuuli Oy:n Perhon Kokkonevan tuulivoimapuistohankkeen kanssa. Hankkeessa suunnitellaan 32 tai 42 voimalan rakentamista alueelle. Suunniteltujen voimaloiden kokonaiskorkeus on enintään noin 300 metriä. Hankealueella tuotettu sähkö siirretään 110, 220 tai 400 kV voimajohtolla Alajärven sähköasemalle tai liitetään hankealueen

länsiosan läpi kulkevaan, jo luvitettuun OX2 Oy:n Lestijärvi-Alajärvi 400 kV voimajohtoon. Hankkeeseen on laadittu ympäristövaikutusten arviointi (FCG Finnish Consulting Group Oy 2022a) sekä Natura-arviointi koskien Natura-alueita Hangasneva-Säästöpiirinneva (FCG Finnish Consulting Group Oy 2022).

Alle 10 kilometrin etäisyydellä Ahvenlammen hankealueesta ovat tuulivoimahankkeet Löytöneva ja Halsuan Kannisto. Alle 20 kilometrin etäisyyttä on Halsuan Honkakankaan hankkeeseen ja jo rakennettuihin Limakon ja Alajoen tuulivoimapuistoihin Perhossa

Ahvenlammen hankkeesta ei aiheudu vaikutuksia Natura-alueen suojelun perusteena oleville luontotyypeille, eikä niihin aiheudu vaikutuksia myöskään yhteisvaikutuksena Kokkonevan hankkeen kanssa.

Natura-arvioinnissa todetaan, että Kokkonevan hankkeen lisäksi yhteisvaikutuksia Natura-alueen suojeluperusteille sekä alueelle tyypilliselle lajistolle aiheuttavat Ahvenlammin suunnitteilla oleva tuulipuisto Natura-alueen länsipuolella sekä kaavoitetut Halsuan tuulipuistot alueen pohjoispuolella. Vaikutusta muodostuu etenkin metsäpeuralle ja suurpedoille sekä suurille petolinnuille lähinnä häiriövaikutuksen ja yleisen talousmetsien elinalueiden pirstoutumisen vuoksi. Yhteisvaikutuksena useampi tuulipuistohanke pirstoo yhdessä seudun tavanomaista metsäluontoa ja tämä yhteisvaikutus kertautuu aina uusien hankkeiden jälkeen. Yhteisvaikutusten vuoksi seudullisen suojelualueverkoston olosuhteet ja toimivuus korostuvat ja Natura-alueiden rooli elinympäristöjä ylläpitävänä alueena on entistä merkittävämpää. Useiden hankkeiden yhteisvaikutukset mm. metsäpeuralle ja suurpedoille arvioidaan suuruudeltaan ja merkittävydeltään kohtalaiseksi. Ilman lieventäviä toimenpiteitä sekä tarkkaa hankesuunnittelua suojelualueiden lähiympäristössä yhteisvaikutukset voivat kohota merkittäviksi. (FCG)

Kokkonevan tuulivoimahankkeen ei arvioida uhkaavan Hangasneva-Säästöpiirinnevan Natura-alueen ekologista rakennetta ja toimintaa nykytilanteeseen verrattuna. Natura-arvioinnin tuloksena Natura-alueen ekologisen rakenteen ja toiminnan arvioidaan säilyvän elinkelpoisena, mikäli lieventämistoimenpiteissä mainitut seikat huomioidaan. Metsäpeuraan tai maakotkaan kohdistuvien vaikutusten ei arvioida aiheuttavan suuruudeltaan merkittäviä vaikutuksia Natura-alueen koskemattomuuteen ja ekologiseen toimivuuteen. Lieventävät toimenpiteet huomioiden tuulivoimahankkeella ei arvioida olevan merkittäviä vaikutuksia Hangasneva-Säästöpiirinnevan Natura-alueen eheyteen yksin tai yhdessä muiden lähialueen hankkeiden kanssa, eikä suunniteltu tuulivoimahanke näin ollen vaaranna lyhyellä tai pitkällä aikavälillä Natura-alueen koskemattomuutta. Tämän johdosta myöskään Natura-alueen tai Natura-alueverkoston eheydelle ei arvioida aiheutuvan merkittäviä vaikutuksia. Kokkonevan tuulivoimahankkeen

hankevaihtoehdoilla ei ole käytännön merkitystä vaikutusten suuruuden tai merkittävyyden kannalta. (FCG)

Halsuan tuulipuistojen osalta metsäpeuraan kohdistuvien vaikutusten seurantaan on laadittu seurantaohjelma, jota tullaan toteuttamaan jo ennen voimaloiden rakentamista, rakentamisvaiheessa sekä viiden vuoden ajan voimaloiden toimintavaiheessa. Seurannalla pyritään tunnistamaan metsäpeurojen esiintymisessä ja liikkumisessa havaitut muutokset ja arvioimaan, miltä osin mahdolliset muutokset johtuvat tuulivoimapuistosta sekä mitä muita ympäristökijöitä esiintymiseen ja käyttäytymiseen voi vaikuttaa. Kaikkien Hangasneva-Säästöpiirinnevan Natura-alueen ympäristössä olevien hankkeiden olisi hyödyllistä osallistua samaan tuulivoiman seurantahankkeeseen yhteistyössä Luonnonvarakeskuksen kanssa, todetaan Kokkonevan Natura-arvioinnissa.

Vaikutusten lieventäminen

Ahvenlammen hankealueen soiden merkityksestä Natura-alueen metsäpeurapopulaation kannalta ei ole täyttä varmuutta, mutta ainakin luontoselvitysten havaintojen mukaan hankealueen luoteispuoleinen Lehmikivenneva ja hankealueen koillisosan Muurausneva ovat lajin kannalta merkityksellisiä. Lehmikivennevalla havaittiin hankkeen luontoselvityksissä emä ja vasa useaan kertaan kesällä 2022. Voimalapaikka 7 molemmissa hankevaihtoehdoissa sijaitsee Lehmikivennevan suoalueen reunalla. Lieventämistoimina esitetään em. 500 metrin suojaetäisyyttä Lehmikivennevan suoalueelle voimalapaikalta 7.

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen lausunto

Natura-arvioinnin kattavuus

Natura-arvioinnissa tarkasteltavat Natura-alueet sekä niiden lähiympäristö on valittu tarkoituksenmukaisesti ottaen huomioon niiden suojeluperusteina olevat lajit ja luontotyypit sekä luontotyypeille ominainen lajisto. Lisäksi arvioinnissa huomioidaan Natura-alueiden ulkopuolisten alueiden merkitys etenkin lajeilla, joiden elinpiirit ulottuvat Natura-alueiden hallinnollisten rajojen ulkopuolelle (metsäpeura ja saukko). Epävarmuutta vaikutusalueen tarkasteluun aiheutuu etenkin yhteisvaikutusten osalta.

Natura-arvioinnin toteutus ja menetelmät

Arvioinnissa oli käytössä Natura-alueen Hangasneva-Säästöpiirinneva (FI1001010, SAC) Natura-tietolomake. Natura-luontotyypit on esitetty Metsähallituksen avoimen paikkatietoaineiston "Valtion suojelualueiden biotooppikuviot" mukaan. Lisäksi on hyödynnetty YVA-menettelyn yhteydessä toteutettuja luontoselvityksiä ja Luonnonvarakeskuksen avointa panta-aineistoa (metsäpeura).

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Natura-arvioinnissa käsitellään metsäpeuraan kohdistuvia vaikutuksia pääsääntöisesti noudattaen

arvioinnin laatuun ja sisältöön kohdistuvia standardeja. Vaikutusmekanismit hankkeen osalta ovat tunnistettu oikeasuuntaisesti. Euroopan komission mukaan (2021) ”*Natura-arvioinnin tulee olla riittävän yksityiskohtainen ja asianmukainen, jotta voidaan tieteelliseen tietoon perustuen esittää, että haitallisia vaikutuksia ei muodostu*”. Nyt tähän laatuvaatimukseen päästään yksittäistä hanketta koskevassa vaikutusarvioinnissa, mutta yhteisvaikutusten sisältämän epävarmuuden vuoksi on saavutettua tarkastelutasoa arvioitava hieman kriittisemmin. ELY-keskus kuitenkin haluaa todeta, että tällä hetkellä yhteisvaikutusten arviointi sisältää epävarmuutta, jonka poistaminen vaatii tutkimustietoa tutkimusorganisaatioiden ja hanketoimijoiden yhteistyössä, eikä tätä voida täysin säilyttää yksittäisen hankkeen ja toimijan harteille. Tulevaisuudessa valmistuvien yhteistyöprojektien myötä, toivotaan saavutettavan lisää tutkittua tietoa tuulivoiman aiheuttamista vaikutuksista metsäpeuraan.

Johtopäätökset

Suojeluperusteena esiintyvät luontotyypit

Natura-arvioinnissa esitettyjen tietojen ja vaikutusmekanismien perusteella ELY-keskus yhtyy arvioinnissa esitettyyn näkemykseen, että hankkeella ei ole todennäköisesti merkittävää vaikutusta suojeluperusteena oleviin luontotyyppihin. Kuitenkin arviointia tulee täydentää etenkin lähtötietojen osalta, jotta arviointi voidaan hyväksyä. ELY-keskus katsoo, että vaikutusarviointia tulee täsmentää vielä Natura-tietolomakkeesta saaduilla luontotyyppinä koskevilla tiedoilla, joita ovat mm. luontotyypin edustavuus sekä suojelun taso. Lisäksi huomioitava onko luontotyyppi ensisijaisesti suojeltu, mikä on suojelutason tila (suotuisa, epäsuotuisa, riittämätön, epäsuotuisa, huono, ei tiedossa) sekä kehityssuuntaa (paraneva, heikentyvä, vakaa, epävarma, ei tiedossa). Näin pystytään arvioimaan luontotyypin herkkyyttä täsmällisemmin suhteessa hankkeesta aiheutuviin vaikutusmekanismiin, joita ovat sähkönsiirron osalta paalurakenteet ja puuston poisto.

Saukko

ELY-keskus yhtyy Natura-arvioinnissa esitettyyn näkemykseen, että hankkeesta ei aiheudu heikentäviä vaikutuksia saukkaan.

Metsäpeura

ELY-keskuksen mukaan metsäpeuran elinympäristövaatimukset ja lajin ekologia ovat arvioinnissa tunnistettu oikeasuuntaisesti ja niitä on peilattu kirjallisuuteen asianmukaisesti. Kuitenkin merkittävin ero arvioinnin laatijoiden ja ELY-keskuksen näkemyksen välillä muodostuu lajiin kohdistuvan häiriön merkittävydestä sekä laajuudesta.

Natura-arvioinnissa ja kirjallisuudessa esitettyjen tietojen pohjalta arvioiden, häiriövaikutukset ovat todennäköisesti korkeimmillaan vasonnan ja vasanhoitojakson, eli kesän aikana. Tuulivoiman

aiheuttama häiriövaikutus riippuu mm. maiseman rakenteesta, metsäluonnon tuomasta näkö- ja äänisuojusta sekä topografista. Vasovilla ja vasojaan hoitavilla porovaatimilla tilankäytön väheneminen on havaittu selkeimmin 5 kilometrin säteellä voimaloista. (Skarin ym. 2018). Tätä samaa 5 km vyöhykettä käytetään myös asiantuntija-arvioinnissa Keski-Suomen 2040 kaavaehdotukseen ehdolla olevien tuulivoima-alueiden vaikutuksista metsäpeuraan (Paasivaara 2023). Samaisessa arvioinnissa pidetään epätodennäköisenä sitä, että hankealueiden sisällä tai välittömässä läheisyydessä vasaosi tai hoitaisi vasaansa sama määrä vaatimia, kuin ennen tuulivoiman rakentamista. Muun muassa suurpetojen sekä sorkka- ja kavioläinten on havaittu välttävän tuulivoimaloita vähintään väliaikaisesti. Merkittävien vaikutusten arvioidaan kohdistuvan todennäköisimmin lajeihin, jotka tarvitsevat laajoja ja häiriöttömiä elinympäristöjä (Helldin ym. 2017). Metsäpeura voidaan lukea lajeihin, jolle laajat häiriöttömät sekä erämaiset alueet ovat tärkeitä elinkierron eri vaiheissa. Paasivaaran (2023) mukaan erityisen ongelmalliseksi alueeksi nähdään Suomenselän alueelle kohdistuva häiriövaikutus, joka vaikuttaa keskeisiin lisääntymisalueisiin. Alue, jolle myös tämä hanke sijoittuu. Välttämisyreaktion lisäksi muita välillisiä vaikutuksia voivat olla mm. lineaarirakenteiden kuten teiden ja sähkölinjojen läheisyys, jotka tehostavat suden tilankäyttöä ja saalistusta (McKay ym. 2021).

Syksyn kiima-aikana, vaellusten tai talven aikana häiriövaikutusten arvioidaan olevan heikompia kuin kesällä. Vaikutukset voivat muodostua mm. rakenteiden kuten teiden tai sähkölinjojen välttelemisestä. Toinen mahdollinen vaikutus on lineaarirakenteiden mahdollistama voimakkaampi saalistuspaine, joka talviaikaan voi näkyä korkeampana aikuiskuolleisuutena.

Natura-arvioinnissa esitetään, että merkittävimmät vaikutukset kohdistuvat todennäköisesti kesäiseen vasanhoitojaksoon perustuen seuraaviin seikkoihin; a) hankealue sijoittuu metsäpeuran keskeisille kesälaidunalueille; b) hankealueelta tehtiin kesällä havaintoja kahdeksan yksilön laumasta sekä emästä ja vasasta useaan kertaan. Myös noin 3–4 km etäisyydellä hankealueesta on tehty havainto 37 yksilön tokasta Suovannevalta vuonna 2022.

Kevättalven aikaan tehdyt havainnot hankealueen jäkälikköiseltä avokalliolta sekä 10–12 yksilön laumat talvella/kevällä viittaavat siihen, että hankealueella on myös jonkinasteista merkitystä talvilaidunalueena. Luonnonvarakeskuksen paikkatietoaineiston mukaan hankealue sijoittuu myös huomioitavalle vaellusten (syksy–kevät) aikaiselle alueelle.

Kuten Natura-arvioinnissa ansiokkaasti tuodaan esille, kohdistuu metsäpeuralle tärkeille elinympäristöille niin melu- kuin näkymäaluehaittaa. 30–40 dB(A) äänitason vaikutukset ulottuvat Hangasneva-Säästöpiirinnevan Natura-alueelle. Hankevaihtoehdossa

VE1 hankealueen avosoista Muurausneva, Lehmikivenneva, Metelhaaminneva ja osin Kuusisaarenneva sijoittuvat äänitasolle 40–45 db. Ahvenlamminneva, Kuusisaarenneva ja Muurausnevan laitteet sijoittuvat äänitasolle 45–50 dB. Hankevaihtoehdossa VE2 osin Muurausneva, Lehmikivenneva ja osin Kuusisaarenneva sijoittuvat äänitasolle 40–45 db. Ahvenlamminneva ja osin Kuusisaarenneva sijoittuvat äänitasolle 45–50 dB. Havaintojen perusteella vaikuttaisi sille, että Lehmikivennevilla ja Muurausnevilla on merkitystä metsäpeuran elinympäristönä, sillä lajista tehtiin useampia havaintoja lajista näiltä alueilta. Kuitenkin yksittäisten havaintojen pohjalta tehtyjen havaintojen tulkinnassa tulee olla varovainen eikä niistä voida johtaa vielä kovin pitkälle vieviä johtopäätöksiä alueen merkityksestä lajille.

Näkymäalueanalyysin perusteella kaikki suunnitellut voimat näkyvät Natura-alueen avoimille soille molemmissa hankevaihtoehdoissa. Sähkönsiirron osalta vaikutusten arvioidaan olevan väliaikaisia liittyen rakentamisen aikaiseen häiriöön. ELY-keskus kuitenkin huomauttaa, että voimajohtokäytävän leventäminen aiheuttaa elinympäristön pirstoutumista ja voi muuttaa metsäpeuran käyttäytymistä voimajohtokäytävän läheisyydessä. Tämä vaikutus kestää sähkönsiirtorakenteiden elinkaaren ajan.

Koska hanke sijoittuu keskeiselle vaellusreitille/sen välittömään läheisyyteen, voi hanke ELY-keskuksen näkemyksen mukaan vaikuttaa kielteisesti myös lajin vaellukseen. Mitä todennäköisimmin osa Hangasneva-Säästöpiirinnevan Natura-aluetta kesäelinympäristönään käyttävistä yksilöistä vaeltavat hankealueen kautta Lappajärven lähiympäristön talvilaidunalueille. Mikäli välttämisreaktio on arvioinnissa esitettyä voimakkaampaa ja noudattelee enemmän Luonnonvarakeskuksen arviota ja asiantuntijanäkemyksiä, voivat tuulivoimat ja alueella rakennettava infrastruktuuri myös haitata metsäpeuran vaellusta kesä- ja talvilaidunalueiden välillä.

Kun tarkastellaan Hangasneva-Säästöpiirinneva (FI1001010, SAC) sekä Salamajärven (FI1001013, SAC) aluetta kokonaisuutena metsäpeuran elinympäristöjen osalta, voidaan todeta, että mikäli häiriövaikutus on arvioinnissa esitettyä voimakkaampaa, on laji lähes käytännössä eristetty näille Natura-alueille tuulivoimahankkeiden toimesta. Säästöpiirinnevaa reunustavat Kokkonevan, Löytönevan, Halsuan Kanniston ja Ahvenlammen hankkeet sekä pohjoisempina Lestijärven hankkeet. Salamajärven itäpuolella puolestaan on vireillä mm. Pekanrämeen ja Vehkanevan hankkeet, jotka sijoittuvat noin 1–3 km etäisyydelle Salamajärven Natura-alueen rajasta. Yleistäen voidaan todeta, että Suomenselän metsäpeurakannan alueelle kohdistuu tällä hetkellä voimakasta maankäytön painetta etenkin tuulivoimarakentamisen toimesta. Myös metsäpeurakannan hoitosuunnitelmassa (MMM 2023) todetaan meneillään olevan voimakkaan tuulivoimarakentamisen olevan isona riskinä metsäpeuran elinympäristöjen säilymiselle. Kun huomioidaan yhteisvaikutukset

muiden lähialueiden hankkeiden kanssa, sisältyy yhteisvaikutusten arviointiin huomattava määrä epävarmuutta.

Arvioitaessa lajiin kohdistuvaa vaikutusta, nousee tässä tapauksessa yhteisvaikutusten arvioinnissa kolme osa-aluetta keskiöön (European Commission 2020):

- elinympäristön laadun heikentyminen
- elinympäristöjen pirstoutuminen
- lajin häiriintyminen

Kun tarkastellaan Hangasneva-Säästöpiirinnevan läheisyydessä vireillä olevia hankkeita sekä metsäpeuralle tärkeiden vasanhoitojakson alueiden sijoittumista näiden hankkeiden läheisyyteen, havaitaan että tarkkaa tietoa hankkeiden vaikutuksesta tärkeisiin vasanhoitojakson alueisiin ei ole. Näin ollen elinympäristön laadun heikentymisen, elinympäristöjen pirstoutumisen ja lajin häiriintymisen arvioinnin osalta yhteisvaikutusten merkittävyys sisältää huomattavan määrän epävarmuutta. Lajille tärkeiden elinympäristöjen sijoittuminen suhteessa hankkeesta aiheutuviin vaikutuksiin on yksi painotettavista kriteereistä Natura-arviointien osalta (European commission 2021, s 43).

Euroopan komissio (2020) on tuulivoimahankkeiden osalta laatinut ennalta varautumisen periaatteet, joita ovat:

- Varotoimenpiteissä olisi keskityttävä asiaankuuluvaan ekologiseen yksikköön eli kohdennettava ne elinkelpoisiin kantoihin eikä paikallisiin esiintymiin tai yksittäisiin eläimiin.
- Toimenpiteissä olisi otettava huomioon populaation dynaamiset prosessit, esimerkiksi esiintymisen vaihtelut ja populaation kytkeytyneisyys sen sijaan, että luotettaisiin vain hetkelliseen otokseen esiintymistiedoista.
- Toimenpiteiden olisi perustuttava eriytettyyn riskinarviointiin, jossa arvioidaan populaatioon kohdistuvan uhan todennäköisyyttä ja vakavuutta, ja niiden olisi johdettava porrastettuihin hoitovaikutuksiin tai rajoituksiin.
- Tulosten on taattava, että vähintään elinkelpoisen populaation vähimmäisvaatimukset täyttyvät, kunnes lisätietoa on saatavilla.

Kun tarkastellaan ennalta varautumisen periaatteita suhteessa esitettyihin asiantuntija-arvioihin ei ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Natura-arvioinnin johtopäätöksistä voida taata, että elinkelpoisen populaation vähimmäisvaatimukset täyttyvät. Metsäpeurakannan hoitosuunnitelmassa (MMM 2023) todetaan, että lähtökohtana kannanhoidolle ovat riittävän suuri ja perimältään monimuotoinen Suomen metsäpeurakanta eikä Suomenselän osakanta saa pienentyä. Samassa hoitosuunnitelmassa myös Suomenselän osakannan osalta painotetaan maankäytön muutoksissa suunnitteluvaiheessa ottamaan huomioon metsäpeuroille tärkeät

elinympäristöt, kuten erityisesti vasaanhoitoalueiksi soveltuvat suoalueet ja niiden lähimetsät.

Kansallisessa oikeuskäytännössä varovaisuusperiaatetta on sovellettu unionin oikeuskäytäntöön viitaten mm. KHO 2018:121, jossa korkein hallinto-oikeus toteaa, että hankkeen Natura 2000 -alueisiin kohdistuvien vaikutusten arviointia ja arvioinnin tulosten huomioon ottamista on tarkasteltava unionin tuomioistuimen luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohtaa koskevan oikeuskäytännön valossa.

Unionin oikeuskäytännössä on todettu, että luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan perusteella tehdyssä arvioinnissa ei siis saa olla aukkoja ja siinä pitää olla täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä, joilla voidaan hälventää kaikenlainen perusteltu tieteellinen epäily asianomaisella suojelualueella suunniteltujen töiden vaikutuksista (tuomio Briels ym., C-521/12, EU:C:2014:330, 27 kohta).

Asiassa voidaan ottaa selvityksenä huomioon myös Euroopan unionin komission vuonna 2000 julkaisema ohje "Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö – Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säännökset". Ohjeen mukaan hyväksyntä voidaan antaa vasta sen jälkeen, kun viranomaiset ovat saaneet varmuuden siitä, ettei suunnitelma tai hanke vaikuta kyseisen alueen koskemattomuuteen haitallisesti. Näin on silloin, kun ei ole olemassa mitään tieteelliseltä kannalta järkevää epäilyä tällaisten vaikutusten aiheutumatta jäämisestä. Kun suunnitelmasta tai hankkeesta kyseisen alueen koskemattomuudelle aiheutuvien haitallisten vaikutusten puuttuminen on epävarmaa, toimivaltaisen viranomaisen on kieltäydyttävä hyväksymästä sitä (asia C-127/02, 57 kohta).

Edellä esitettyihin tietoihin nojaten ELY-keskus arvioi hankkeella olevan varovaisuusperiaatteen mukaisesti merkittävä heikentävä vaikutus metsäpeuraan. ELY-keskus näkee, että tuulivoimahankkeiden edistäminen Suomenselän metsäpeurapopulaation ydinalueilla tai niiden läheisyydessä vaatii arvioinnin tueksi ajantasaista tutkimustietoa Suomen oloista, jotta vaikutukset metsäpeuraan voidaan arvioida Natura-arvioinneissa vakiintuneiden oikeuskäytänteiden tasolla.

Muut tärkeät lajit

ELY-keskuksen näkemyksen mukaan Natura-alueella pesiville, lomakkeella mainituille lintulajeille (pyy, metso, liro, keltävästäräkki ja mehiläishaukka) kohdistuvia vaikutuksia etenkin sähkönsiirron vaihtoehtojen väliltä tulisi avata perusteellisemmin. ELY-keskus katsoo, että sähkönsiirtovaihtoehtoista VE A1 ja A2 tulisi luopua niiden sijoituessa Natura-alueelle vaikkakin olemassa olevan voimajohtokäytävän yhteyteen. Uusi ilmajohdolla toteutettava sähkönsiirto olemassa olevan voimajohtokäytävän viereen lisää törmäysriskiä linnustollisesti arvokkaalla Natura-alueella muun muassa

salassa pidettävän lajin osalta. Uusi johtokäytävä lisää myös elinympäristöjen pirstoutumista suojelualueella sekä heikentää elinympäristöjen laatua.

Vaikutusten lieventämistoimenpiteet

Metsäpeuraan kohdistuvana lieventämistoimena esitetään 500 metrin suojaetäisyyttä Lehmikivennevan suoalueelle voimalapaikalta 7. ELY-keskus huomauttaa, että mikäli tarkastellaan häiriöalueen laajuutta, on mitä todennäköisimmin 500 metrin suojaetäisyys riittämätön metsäpeuraan kohdistuvien häiriövaikutusten lieventämiseksi. Lisäksi ELY-keskus huomauttaa, että mikäli sähkönsiirtovaihtoehdot SVEA1 ja SVEA2 säilyvät mukana hankkeen jatkosuunnittelussa, tulee tarkastella linjarakenteisiin toteutettavien lieventämistoimenpiteiden vaikuttavuutta. Lieventämistoimenpiteiden osalta tulee kuvata miten toimenpide vähentää/ehkäisee haitallisia vaikutuksia ja miten, milloin ja kenen toimesta ne toteutetaan. Lieventävien toimenpiteiden toimivuus on osoitettava ennen suunnitelman tai hankkeen hyväksymistä. Näin ollen, lieventävien toimenpiteiden kuvauksessa tulee kuvata yksityiskohtaisesti mihin vaikutuksiin lieventävillä toimenpiteillä pyritään puuttumaan, ja mitkä ovat odotetut tulokset kunkin tarkasteltavan vaikutusmekanismin osalta. Näin pystytään arvioimaan luotettavasti ja objektiivisiin seikkoihin pohjautuen lieventämistoimenpiteiden vaikuttavuus ennen hankkeen edistämistä (European Commission 2021).

Vaikutukset Natura-alueiden eheyteen

Nykytiedon valossa ei voida objektiivisten seikkojen perusteella poissulkea merkittäviä heikentäviä vaikutuksia metsäpeurapopulaatioon, jolloin myös vaikutusten arviointi Natura-alueen eheyteen jää epävarmaksi. Mikäli osa Natura-alueella esiintyvistä lajille sopivasta elinympäristöstä muuttuu välttelykäyttäytymisen takia lajille sopimattomaksi tai laji ei estevaikutuksen vuoksi enää saavuta elinympäristöä, vaikuttaa tämä kielteisesti Natura-alueen eheyteen. Suojeluperusteena mainitun lajin populaatiokoon pieneminen esimerkiksi em. vaikutuksien myötä vaikuttaa näin ollen Natura-alueen eheyteen.

Yhteenveto

ELY-keskus toteaa, että hanke ei ole esitetystä laajuudessaan todennäköisesti toteuttamiskelpoinen Natura-alueen eheyteen kohdistuvien heikentävien vaikutusten vuoksi. Heikentäviä vaikutuksia kohdistuu etenkin metsäpeuraan ja salassa pidettävään lintulajiin yhteisvaikutusten myötä. ELY-keskus näkee, että Ahvenlammen hankkeessa eteneminen vaatii arvioinnin tueksi tutkimustietoa tuulivoiman vaikutuksista metsäpeuraan Suomen olosuhteissa.

ELY-keskus myös muistuttaa, että viereisen Kokkonevan hankkeen yhteydessä ELY-keskus on tuonut esille yhteisvaikutusten

merkittävyyden Ahvenlammen hankkeeseen ja suhtautunut kriittisesti Ahvenlammen hankkeen toteuttamiskelpoisuuteen. Viereisen Kokkonevan hankkeen yhteydessä ELY-keskus on lausunut seuraavaa koskien lähialueen hankkeita: ” Koska tuulivoiman ja siihen liittyvän voimajohtorakentamisen vaikutukset jäävät epäselviksi, tulee yhteisvaikutuksia varovaisuusperiaatteen mukaisesti tarkastella merkittävän haitallisina. Tämä ei välttämättä vaikuta nyt kyseessä olevaan Kokkonevan tuulivoimahankkeeseen, mutta tulevia hankkeita tulee tarkastella erityisellä varovaisuudella ja tarkkuudella.”

Vakiintuneen oikeuskäytännön perusteella varovaisuusperiaate edellyttää Natura-arvioinnin kohdalla merkittävien vaikutusten poissulkemista tavalla, joka ei jätä epäilyksiä (mm. KHO 2020:3). Nyt kyseessä olevan hankkeen kohdalla vaikutukset tulee täten arvioida varovaisuusperiaatteen mukaisesti merkittävän heikentäväksi, etenkin kun huomioidaan että: a) hanke sijoittuu Euroopan keskeisimmän metsäpeuran lisääntymisalueen läheisyyteen; b) Natura-alueiden läheisyyteen sijoittuu muita tuulivoimahankkeita, jolloin lisäheikennys etenkin vasanhoitojakson kannalta kriittisille alueille ja keskeisille vaellusreiteille voi aiheuttaa arvioitua suuremman kielteisen vaikutuksen metsäpeuraan.

Luonnonsuojelulain 7 §:n mukaan tämän lain mukaisessa päätöksenteossa on kiinnitettävä huomiota luonnon monimuotoisuuden merkittävään vähenemiseen tai häviämiseen uhkaan, vaikka siitä ei olisi varmistettua tietoa. Metsäpeura on Suomen lajien uhanalaisuusarvioinnin perusteella arvioitu silmälläpidettäväksi. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan asiassa esitetyn selvityksen perusteella ja asiaan liittyvän epävarmuuden erityisesti yhteisvaikutusten osalta ei voida poissulkea sitä mahdollisuutta, että hankkeella olisi merkittävät heikentävät vaikutukset metsäpeuraan ja sitä kautta luonnon monimuotoisuuden merkittävään vähenemiseen.

Lisäksi ELY-keskus katsoo, että Natura-arviointiin tulee tarkentaa vaikutusten suuruuden, todennäköisyyden ja keston kriteeristöä ja perusteluita. Lisäksi tulee huomioida luontotyyppien ominaispiirteet luontotyyppeihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnissa.

Luonnonsuojelulain 39 §:n mukaan viranomaisen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen eikä hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 35 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 verkostoon. Sen estämättä mitä 1 momentissa säädetään, saadaan lupa muutoin lainsäädännössä säädetyt edellytykset täyttävälle hankkeelle kuitenkin myöntää tai suunnitelma hyväksyä tai vahvistaa, jos hankkeelle tai suunnitelmalle ei ole vaihtoehtoista ratkaisua ja valtioneuvosto yleisistunnossa päättää, että

hanke tai suunnitelma on toteutettava erittäin tärkeän yleisen edun kannalta pakottavasta syystä.

Luonnonsuojeluyksikön päällikkö Leena Rinkineva-Kantola

Ylitarkastaja Mikko Saviranta

Tämä asiakirja on hyväksytty sähköisesti

Tämä asiakirja EPOELY/2252/2023 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument EPOELY/2252/2023 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Rinkineva-Kantola Leena 08.12.2023 08:52

Esittelijä Saviranta Mikko 08.12.2023 09:14